

Rz 16,25-27

Tłumaczenie:

16,25 Temu zaś, który ma moc was wzmocnić według mojej Ewangelii i zwiastowania Jezusa Chrystusa, według objawienia tajemnicy wieczne czasy przemilczanej, 26 Objawionej jednak teraz i przez pisma prorockie i przez nakaz wiecznego Boga do posłuszeństwa wiary, wszystkim narodom oznajmionej. 27. Jedyne mądrymu Bogu, przez Jezusa Chrystusa niech będzie chwała na wieki. Amen.

Uwagi wstępne

Zakończenie zapewne najważniejszego pod względem teologicznym listu ap. Pawła stanowi trzywersetowa doksologia. Najprawdopodobniej jednak nie pochodzi ona od samego apostoła, ale została dołączona do listu wtórnie. Wskazywać mogą na to następujące fakty. Po pierwsze w niektórych starożytnych manuskryptach pojawia się ona w innym miejscu listu (po 14,23, ewentualnie po 15,33). Oznaczać to może, że wersety zostały prawdopodobnie dodane do krótszej, tzw. marcjońskiej wersji listu, a następnie do dłuższego oryginału zawierającego końcowe pozdrowienia. Przeciwko Pawłowemu autorstwu przemawiać mogą również następujące fakty: po pierwsze Paweł nigdy nie pisał tak długich doksologii, a po drugie motywy w niej występujące przypominają późniejsze listy deuteropawłowe i pastoralne (np. List do Kolosan i Efezjan). Możliwe, że za włączeniem doksologii do listu stała chęć wprowadzenia do tak ważnego teologicznie i odczytywanego podczas nabożeństw listu dostojnego zakończenia, o charakterze liturgicznym. Mimo, że tekst nie jest Pawłowy, to zawiera motywy występujące w Liście do Rzymian: mowa o mocy Boga (1,16), motyw Ewangelii Pawła (2,16), zwiastowania Chrystusa (1:9), ujawnienia tajemnicy (11:25), objawienia, które ma miejsce teraz (3:21), mowa o pismach prorockich (1:2; 3:21), posłuszeństwie wiary i wszystkich narodach (1:5).

Komentarz

Wyrażenie „mającemu moc utwierdzić was” pojawia się także w Ef 3,20; Jud 24. Temat mocy Bożej występuje wielokrotnie w Liście do Rzymian (1,16; 4,21; 9,17.22; 11,23; 14,4). Mowa o wzmocnieniu ma najprawdopodobniej charakter eschatologiczny – Bóg wzmacnia swoich sprawiedliwych w czasach ostatecznego zamętu (1 Tes 3,2-4.13; 2 Tes 3,3; Jak 5,7-8; 1 Pt 5,10; Obj 3,2). Wypowiedź można rozumieć podwójnie. Po pierwsze jako ochronę przed fałszywymi naukami, a po drugie jako pomoc w wytrwaniu.

Autor nazywa tu ewangelię „według której” Bóg ma wzmocnić adresatów listu, swoją ewangelią. Określenie takie występuje także w Rz 2,16. Jest nią zwiastowanie Pawła o Jezusie Chrystusie, które powinno też być wspólne dla wszystkich chrześcijan. Wyrażenie „moja ewangelia” odnosi się

więc do wcześniejszych części listu apostoła Pawła, w których ten w najbardziej systematyczny sposób przedstawia Ewangelię, którą wyznaje i głosuje. Doksologia oprócz swoistej dostojności zdaje się stanowić podsumowanie listu. Mowa o tajemnicy, która była zakryta, a teraz została ujawniona przypomina pisma wypowiedzi z pism apokaliptycznych, wedle których Bóg na samym początku postanawia dokonać jakiegoś dzieła, a które ujawniane jest dopiero na końcu czasów. Również mowa o „wiekach” może przypomina apokaliptyczne przekonanie o periodyzacji dziejów. Wydaje się, że myśl taka znana była Pawłowi, który pisał, iż tajemnice są ujawniane w odpowiednim czasie (Rz 3,21; 11,25; por. Ef 3,5.9; Kol 1,26; 2 Tm 1,9n). Tajemnica ta jest ujawniana i obwieszczana przez pisma prorockie. Najprawdopodobniej chodzi tu o księgi prorockie Starego Testamentu, w których to zawarte są zapowiedzi Ewangelii (por. 1,2). Tajemnica ta jest obwieszczana wszystkim narodom. Wypowiedź odpowiada samej istocie Listu do Rzymian apostoła Pawła. Paweł przedstawiając w liście swoje poglądy, stara się przełamać dawne przekonanie, wedle którego droga do Boga wiedzie przez Izrael. Według apostoła dzięki dziełu Boga w Chrystusie zarówno Żydzi jak i narody (gr. ethnoi) znajdują się tak samo blisko Boga (por. 9,24-29), przez wiarę. Początek wersetu 27 zawiera słowa „mono sofo Theo”, co może być tłumaczone dwojako: „jedynemu, mądrymu Bogu”, ewentualnie „jedynie mądrymu Bogu”. Wypowiedź ta przypomina Rz 11,33nn i wskazuje na niemożliwość pojęcia Boga i zrozumienia w pełni jego planów.

Doksologia jest uroczystym zakończeniem, ale i podsumowaniem wspaniałego dzieła. Pokazuje ona, że Bóg, jego istota, są poznawane przede wszystkim przez zbawczą moc i eschatologiczny zbawczy czyn. Doksologia podsumowuje list, w którym proklamowana jest Ewangelia będąca Bożym darem skierowanym do wszystkich ludzi, zarówno do Żydów jak i nie-Żydów, Bóg zaś jest w stanie wierzących w tej Ewangelii utwierdzić. W ten sposób liturgiczne zakończenie staje się zwieńczeniem wspaniałej wieści o Bożym darze tak, że ludziom pozostaje jedynie oddawanie Bogu chwały.

Andrzej P. Kluczyński